

تأثیر تفاوت باورهای شغلی چهارگانه دانشجویان بر انتخاب رشته حسابداری در مقابل مدیریت مالی

سجاد نقدی^۱

علیرضا فضل زاده^۲

وحید احمدیان^۳

سبا محمدی^۴

الهه سلمانزاده اقدام^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۱۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۱۵

چکیده

با توجه به چالش کمبود دانشجویان باکیفیت در حرفه حسابداری، هدف این مطالعه بررسی تأثیر باورهای شغلی چهارگانه در تصمیم‌گیری دانشجویان جهت تحصیل در رشته حسابداری یا مدیریت مالی می‌باشد. باورهای شغلی چهارگانه شامل وجود شغل جالب، امنیت شغلی، تنوع شغلی و پتانسیل درآمد بالا می‌باشد، همچنین با توجه به اهمیت عوامل شخصیتی بر انتخاب رشته، سن، جنسیت، تحمل فضای مبهم، تحصیلات و شغل اقوام نیز به عنوان متغیرهای کنترلی در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفته‌اند. این پژوهش از نظر گردآوری داده در زمره پژوهش‌های کمی قرار می‌گیرد و از نظر هدف، کاربردی است. جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان حسابداری و مدیریت مالی در سال ۱۴۰۳ می‌باشد که درس اصول حسابداری ۱ و ۲ را گذرانده‌اند. بدین منظور، ۱۸۲ نمونه کامل از پرسشنامه جمع‌آوری گردید و داده‌های آن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد که باورهای شغلی متفاوت در مورد شغل جالب بیشترین تأثیر را بر انتخاب رشته داشته و تأثیر باورهای شغلی متفاوت در مورد امنیت شغلی و پتانسیل درآمد بالا نیز معنی‌دار است. بنابراین، اگر باور دانشجویان مدیریت مالی در مورد اینکه رشته حسابداری شامل شغل‌های جالبی است افزایش یابد، احتمال اینکه حسابداری را به‌عنوان رشته اصلی انتخاب نمایند، افزایش می‌یابد.

واژه‌های کلیدی: انتخاب رشته، باورهای شغلی چهارگانه، دانشجویان حسابداری و مدیریت مالی.

۱ گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. S.nagdi@tabrizu.ac.ir

۲ گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول) fazlzadeh@tabrizu.ac.ir

۳ گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. v.ahmadian@tabrizu.ac.ir

۴ گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. mhdsa14001@gmail.com

۵ گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. elaheslmnzde@gmail.com

۱- مقدمه

با جهانی شدن فعالیت‌ها و معاملات مختلف تجاری، شرکت‌ها و موسسات به حسابداران مستعد بیشتری برای ثبت و پردازش داده‌ها و اطلاعات مالی نیاز دارند (جان^۱، ۲۰۲۴). اما کاهش متقاضیان رشته حسابداری و کیفیت پایین فارغ‌التحصیلان این رشته چندین دهه است که مشکلات اساسی در حرفه ایجاد کرده است، در نتیجه، شکاف بین افزایش تقاضا برای حسابداران با استعداد و کاهش متقاضیان رشته حسابداری، مورد توجه فعالان رشته حسابداری، پژوهشگران و سازمان‌های مربوطه در سراسر جهان قرار گرفته است (کوهن^۲، ۲۰۲۱؛ لیبی و مدسن^۳، ۲۰۱۷؛ کارلسون و نوئلا^۴، ۲۰۲۲). به عنوان مثال مطابق با گزارش انجمن حسابداران رسمی آمریکا^۵ در سال ۲۰۲۱، در سال تحصیلی ۲۰۱۹-۲۰۲۰ در ایالات متحده آمریکا تعداد فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی حسابداری ۲/۸ درصد، تعداد فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد ۸/۴ درصد و تعداد داوطلبان آزمون حسابداران رسمی ۱۷ درصد با کاهش مواجه بوده است که به نظر می‌رسد این روند در بعضی دانشگاه‌ها در سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ نیز ادامه داشته است (هایتگر و همکاران^۶، ۲۰۲۳). با کاهش متقاضیان رشته حسابداری، موسسات و دانشکده‌های حسابداری جهت حفظ جایگاه و موقعیت خود استانداردهای لازم جهت ورود به رشته حسابداری را بازبینی کرده و به صورت پیوسته تغییراتی در برنامه‌های خود لحاظ می‌کنند که این موضوع باعث کاهش کیفیت دانشجویان حسابداری و در نهایت منجر به عدم وجود فارغ‌التحصیلان با استعداد در این حرفه شده و پرورش نیروی انسانی خلاق، جهت برآورده کردن نیازهای جدید حرفه حسابداری را دچار مشکل می‌کند (مالدین^۷، ۲۰۰۰). چالش کاهش دانشجویان حسابداری و فارغ‌التحصیلان این رشته محدود به جغرافیای خاصی نمی‌باشد، در ایران نیز با توجه به گسترش الزامات قانونی و مقرراتی، رشد حجم خدمات، پیچیدگی فعالیت‌های اقتصادی بنگاه‌های تجاری، حرکت ایران به سمت بکارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و حسابداری و اهمیت یافتن مهارت قضاوت حرفه‌ای، نظارت بیشتر نهادهای نظارتی بر حرفه حسابداری (به‌ویژه حرفه حسابداری مستقل و حسابرسی)، چالش کمبود نیروی انسانی ماهر حسابداری بیشتر احساس می‌شود (مشیرزاده، ۱۳۹۸؛ رضائی و همکاران، ۱۴۰۳). در جهت بررسی شکاف بین تقاضای نیروی انسانی ماهر و کمبود فارغ‌التحصیلان مستعد در رشته حسابداری می‌توان به عوامل موثر بر انتخاب رشته دانشجویان اشاره کرد، زیرا انتخاب رشته تحصیلی یک مرحله مهم در زندگی افراد است که می‌تواند تحت تاثیر عوامل درونی مانند مهارت و انگیزه و عوامل بیرونی مانند خانواده و دوستان قرار بگیرد (پانگوا و همکاران^۸، ۲۰۲۳). در جهت بررسی عوامل موثر بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری و مدیریت مالی،

¹ Jun

² Cohn

³ Leiby & Madsen

⁴ Karlsson & Noela

⁵ AICPA 2021 Trends report

⁶ Heitger et al.

⁷ mauldin

⁸ Panggoa et al.

مطالعات بلی و فنما^۱ (۲۰۱۷) نشان می‌دهد که دانشجویانی که رشته مدیریت مالی و حسابداری را انتخاب می‌کنند از عوامل مشابه استعداد، تحصیلات و معدل برخوردار هستند و توانایی تحصیل در هر دو رشته را دارند. با این حال دانشجویان مدیریت مالی دیدگاه مثبتی نسبت به رشته حسابداری ندارند و اغلب دانشجویان بر این باورند که افراد مستعد، رشته تحصیلی مدیریت مالی را انتخاب می‌کنند، درحالیکه مطالعات دیگر نشان می‌دهد دو رشته حسابداری و مدیریت مالی اغلب در حال رقابت با یکدیگر هستند (هانت و همکاران^۲، ۲۰۰۴؛ گبینگ^۳، ۲۰۱۹). طبق مطالعه جردن و همکاران^۴ (۲۰۲۳)، انتخاب رشته تحصیلی تحت تاثیر تفاوت در باورهای شغلی می‌باشد. تفاوت در چهار باور شغل جالب، پتانسیل درآمد بالا، تنوع شغلی و امنیت شغلی، باعث می‌شود که دانشجویان، رشته حسابداری یا مدیریت مالی را انتخاب کنند. یکی از باورهای شغلی تاثیرگذار بر انتخاب رشته جالب بودن حرفه می‌باشد و هنگامی که فرد از انجام دادن شغلی لذت نبرد، ممکن است تمایلی به انتخاب تحصیلات مربوط به آن حرفه را نداشته باشد (کوینترو و همکاران^۵، ۲۰۱۱). امنیت شغلی به عنوان یکی دیگر از عوامل چهارگانه تاثیرگذار بر انتخاب رشته زمانی تحقق می‌یابد که شغل کافی برای نیروی انسانی فارغ‌التحصیل، وجود داشته باشد و خطراتی مبنی بر خودکارسازی، امنیت شغلی حرفه مربوطه را تهدید نکند که مطالعات وجود تهدید خودکارسازی حرفه حسابداری را نتیجه‌گیری می‌کنند (براون و تگلر^۶، ۲۰۲۱؛ راهایو و همکاران^۷، ۲۰۲۳). مسیرهای شغلی متنوع پیشروی حسابداران، ممکن است باور تنوع شغلی در انتخاب رشته حسابداری را تحت تاثیر قرار دهد (گوکولان و همکاران^۸، ۲۰۲۲). نگرش‌ها نسبت به باور شغلی متنوع، ممکن است برای گروهی یک ویژگی مثبت و برای برخی از افراد به دلیل عدم همسویی با ترجیحات قوی و کیفیت‌های موردنظر، یک ویژگی منفی تلقی شود (سلا و میماران^۹، ۲۰۱۱). پتانسیل درآمد بالای حرفه یکی از عوامل تاثیرگذار بر انتخاب رشته دانشجویان است که می‌تواند تحت تاثیر جنسیت نیز قرار گیرد، زیرا دانشجویان مرد از باور پتانسیل درآمد بالا برای یک حرفه، بیشتر تاثیر می‌پذیرند (دیک و رالیس^{۱۰}، ۱۹۹۱). همانطور که شرح آن گذشت، مطابق با پژوهش بلی و فنما^{۱۱} (۲۰۱۷) مبنی بر عدم تفاوت معنی‌دار سطح تحصیلی دانشجویان حسابداری و مدیریت مالی، هشدار فعالان و محققان حسابداری نسبت به کاهش فارغ‌التحصیلان مستعد رشته حسابداری و اهمیت موضوع انتخاب رشته در میان دانشجویان، هدف مطالعه پیشرو، بررسی تاثیر تفاوت در باورهایی است که باعث می‌شود دانشجویان درحالیکه از سطح

¹ Blay & Fennema

² Hunt et al.

³ Gabbing

⁴ Jordan et al.

⁵ Quintero

⁶ Brown & Tegeler

⁷ Rahayu et al.

⁸ Gokoglan et al.

⁹ Sela & Maimaran

¹⁰ Dick & Rallis

¹¹ Blay & Fennema

تحصیلی یکسانی برخوردار هستند، یکی از دو رشته حسابداری یا مدیریت مالی را انتخاب کرده و از انتخاب رشته دیگر، صرف نظر کنند.

برای نیل به هدف این پژوهش نیز، تفاوت باورهای شغلی چهارگانه دانشجویان در ایران مورد آزمون قرار می‌گیرد. همچنین تاثیر برخی عوامل شخصیتی اعم از سن، جنسیت، تحمل فضای مبهم، تحصیلات و شغل اقوام، به عنوان متغیرهای کنترلی در مدل این پژوهش بررسی می‌شود. موضوع مورد مطالعه در این پژوهش، باتوجه به چالش کمبود نیروی انسانی باکیفیت در حرفه حسابداری، از اهمیت و ضرورت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا که در این مطالعه با شناسایی تفاوت باورهایی که منجر به عدم انتخاب رشته حسابداری توسط دانشجویان بااستعداد می‌شود، می‌توان در تغییر یا اصلاح این باورها گام برداشت. با توجه به کاربردی بودن هدف این پژوهش و اجرای آن در راستای شناخت بیشتر شرایط موجود و یاری رساندن به تصمیم‌گیری‌ها، نتایج این مطالعه می‌تواند برای مؤسسات و آموزشگاه‌های حسابداری و همچنین صاحبان کار مهم باشد. با توجه به بحران عدم وجود نیروی انسانی با کیفیت در حوزه حسابداری، مؤسسات و کارفرمایان بعد از علت‌یابی این موضوع باید به دنبال روش‌های مؤثر برای حل این مشکل باشند.

ساختار مقاله در ادامه به این صورت است که در بخش بعدی مبانی نظری، پیشینه و فرضیه‌های مطالعه ارائه شده و سپس روش شناسی پژوهش در قالب مدل و متغیرهای مورد استفاده در پژوهش معرفی می‌شوند. پس از آن به تجزیه و تحلیل یافته‌ها پرداخته شده و در نهایت نتیجه‌گیری ارائه می‌شود.

۲- مبانی نظری

برای پاسخگویی به تقاضای حرفه حسابداری، نیاز به فارغ‌التحصیلان مستعد حسابداری وجود دارد و اگر فارغ‌التحصیلان حسابداری واجد شرایط کافی برای برطرف کردن تقاضای حسابداری نباشند، پایداری حرفه حسابداری دچار خطر خواهد شد (مجله اکونومیست^۱، ۲۰۱۴). نتایج حاصل از گزارشات و مطالعات پیرامون رشته حسابداری خطر عدم پایداری رشته حسابداری را هشدار می‌دهند. از طرفی انتخاب رشته موضوعی مهم برای دانشجویان می‌باشد که می‌تواند از عوامل و باورهای متعددی تاثیر بپذیرد. باورهای دانشجویان می‌تواند از منابع مختلفی اعم از آموزش، ارتباطات با دوستان و افراد ماهر، مجلات تجاری و خبری، رسانه‌های اجتماعی تشکیل شود. علاوه بر این موضوع، امکان دارد دانشجویان به منابع متفاوتی برای تشکیل باورهای خود تکیه کنند و در نتیجه استفاده از منابع متفاوت برای تشکیل باورها منجر به تفاوت در باورهای دانشجویان و در نهایت تصمیم‌های متفاوت شود. با در نظر گرفتن مبتنی بودن هر دو رشته حسابداری و مدیریت مالی بر رویدادهای اقتصادی، انتظار می‌رود، دانشجویان این دو رشته از منابع مشابهی جهت تشکیل باورهای خود استفاده کنند و در انتخاب رشته

^۱ The economist

تحصیلی، هر دو رشته مدیریت مالی و حسابداری را در نظر بگیرند (جردن و همکاران^۱، ۲۰۲۳). مطالعات بسیاری نشان می‌دهد دانشجویانی که به انتخاب رشته‌های تجاری و کسب و کار فکر می‌کنند، شرایط شغلی رشته انتخابی را نیز مورد بررسی قرار می‌دهند (کیم و همکاران^۲، ۲۰۰۲). پس باورهای شغلی، گروهی از باورها هستند که مستثنی از رابطه مذکور مبنی بر تاثیر باورها بر انتخاب رشته بین دو رشته حسابداری و مدیریت مالی نمی‌باشند. از باورهای شغلی تاثیرگذار بر انتخاب رشته دانشجویان می‌توان به باورهای شغلی چهارگانه شامل شغل جالب، امنیت شغلی، تنوع شغلی و پتانسیل درآمد بالا اشاره کرد (جردن و همکاران^۳، ۲۰۲۳). علاقه‌مند بودن به حرفه حسابداری، نیروی محرکه تاثیرگذاری در انتخاب رشته حسابداری می‌باشد، یعنی شغل فرد از جالب بودن کافی برای افزایش انگیزه برخوردار باشد (فورتین و آمرنیک^۴، ۱۹۹۴). زمانی که شغلی برای فرد جالب نباشد، از آن شغل به عنوان حرفه خسته کننده و کسل کننده یاد می‌کند و لذتی از شغل کسب نمی‌کند. حرفه حسابداری از نظر دانشجویان به سه دلیل تکراری بودن فعالیت‌ها، قوانین ثابت و حفظی حسابداری که خارج از حیطه مهارت‌های قضاوتی و مفهومی است و عدم تعامل حسابداران با افراد دیگر، از میزان جالب بودن کمتری برخوردار است. همچنین گروهی از افراد جالب بودن حرفه حسابداری را به لذت بردن از اعداد و قوانین حسابداری نسبت داده‌اند (جردن و همکاران^۵، ۲۰۲۳). فرضیه زیربنایی شغل جالب از این قاعده پیروی می‌کند که اگر شغلی برای دانشجوی جالب باشد، امکان دارد در رشته تحصیلی مرتبط با آن شغل تحصیل کند (ورثینگتون و هیگز^۶، ۲۰۰۴). امنیت شغلی برای یک حرفه بدین مفهوم است که شغل کافی برای فارغ‌التحصیلان مرتبط با رشته، وجود داشته باشد. یکی از عوامل تاثیرگذار بر انتخاب رشته حسابداری، پایداری درآمد است که در نتیجه امنیت شغلی متناسب با رشته تحصیلی حسابداری می‌باشد (براون و تگلر^۷، ۲۰۲۱). همچنین ترس از خودکارسازی فرصت‌های شغلی در حرفه حسابداری امنیت شغلی رشته حسابداری را مورد تهدید قرار داده است. تهدیدات امنیت شغلی حسابداری توسط گسترش فناوری پشتیبانی می‌شود (راهایو و همکاران^۸، ۲۰۲۳؛ هورتادو و گوارا^۹، ۲۰۲۴). افراد حرفه‌ای در حسابداری به عنوان مشاوران مالی توسط کسب و کارها شناخته می‌شوند و رشته تحصیلی حسابداری مسیرهای شغلی و فرصت‌های شغلی متنوعی را فراتر از رشته تحصیلی در دانشگاه، ارائه می‌دهد و حسابداری را در بخش‌های مختلف تجارت و کسب و کارها به دلیل مسیرهای شغلی متنوع به یک گزینه جذاب تبدیل می‌کند (گوکولان

¹ Jordan et al.

² Kim et al.

³ Jordan et al.

⁴ Fortin & Amernic

⁵ Jordan et al.

⁶ Worthington & Higgs

⁷ Brown & Tegeler

⁸ Rahayu et al.

⁹ Hurtado & Guevara (2024)

و همکاران^۱، ۲۰۲۲؛ دماغالهاس و وایلد^۲، ۲۰۱۵). با توجه به اینکه برخی دانشجویان ممکن است تنوع شغلی در رشته تحصیلی را نکته مثبتی تلقی کنند، گروهی از افراد ممکن است تنوع کمتری را برای نشان دادن ترجیحات قوی و همسویی با کیفیت های مورد نظر انتخاب کنند (سلا و میماران^۳، ۲۰۱۱). پتانسیل درآمد بالا به دلیل شوک های درآمدی خانوار، احتمال انتخاب رشته هایی با پتانسیل بالا نسبت به سایر رشته های تحصیلی را افزایش و محدودیت های مالی را برای دانش آموزان کم توان کاهش می دهد (ویتبل و همکاران^۴، ۲۰۱۵؛ اوتو^۵، ۲۰۱۵). ویژگی جنسیت در میزان تاثیرگذاری پتانسیل درآمد بالا به عنوان یکی از باورهای شغلی تاثیرگذار بر انتخاب رشته دانشجویان، نقش بااهمیتی دارد. پتانسیل درآمد بالا بر مردان تاثیر بیشتری نسبت به زنان در انتخاب رشته تحصیلی و در نهایت انتخاب شغل دارد (دیک و رالیس^۶، ۱۹۹۱). در حالی که حسابداری برای شرکت ها حیاتی است، تغییر به سمت حسابداری مدیریت برای توسعه کسب و کار مفیدتر نتیجه گیری می شود، که نشان دهنده روند صعودی ارزش تخصص مدیریت مالی در افزایش سودآوری و رشد شرکت است (منگ^۷، ۲۰۱۸). مدیریت مالی به دلیل نقش استراتژیک خود در سازمان ها، شامل پیش بینی، جذب سرمایه و تصمیم گیری مالی، پتانسیل درآمد بالایی را در مقایسه با حسابداری ارائه می دهد (باجپای^۸، ۲۰۲۳). تفاوت بین باورهای شغلی مذکور در چهار باور پتانسیل درآمد بالا، جالب بودن حرفه مرتبط، تنوع شغلی و امنیت شغلی دلایلی هستند که باعث می شوند دانشجویان اقدام به انتخاب یک رشته کرده و از انتخاب رشته دیگر صرف نظر کنند. زمانی که باور دانشجویان نسبت به هر یک از معیارهای شغلی چهارگانه در دو رشته حسابداری و مدیریت مالی یکسان باشد، بدین مفهوم است که آن عامل تأثیری در انتخاب رشته فرد بین حسابداری و مدیریت مالی نداشته است.

۳- پیشینه پژوهش

باتوجه به مطالعات و بررسی های انجام شده، چندین دهه است که کاهش دانشجویان حسابداری و نیروی کار حرفه ای در زمینه حسابداری، به یک چالش فراگیر تبدیل شده است و این چالش، انگیزه محققان نسبت به بررسی عوامل موثر بر انتخاب رشته حسابداری را افزایش داده است.

آسکاروا و همکاران^۹ (۲۰۲۴)، در پژوهشی با عنوان "عوامل موثر در تصمیم گیری فارغ التحصیلان دبیرستان در مورد آموزش عالی در عصر دیجیتال"، به تجزیه و تحلیل عوامل موثر بر انتخاب رشته دانش آموزان روسیه و

¹ Gokoglan et al.

² De Magalhaes & Wilde

³ Sela & Maimaran

⁴ Avitabile et al.

⁵ Otu

⁶ Dick & Rallis

⁷ Meng

⁸ Bajpai

⁹ Askarova et al.

قزاقستان پس از فارغ‌التحصیلی از دوره دبیرستان، می‌پردازند. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد، سه گروه عوامل خانوادگی، اجتماعی و تحصیلی بر انتخاب رشته دانش‌آموزان در مورد آموزش عالی بیشترین تاثیر را دارد. هاسیارا و همکاران^۱ (۲۰۲۳) در پژوهشی با استفاده از روش مصاحبه به بررسی تاثیر رفتارها، عادت‌ها و شغل افراد خانواده به ویژه پدر و مادر، بر باورهای فرزندان پرداختند. نتیجه این مطالعه بر تاثیر انتقال انگیزه‌ای که از طرف خانواده و به ویژه پدر خانواده، به عنوان شخصیت کلیدی خانواده، که در حرفه حسابداری مشغول به فعالیت است، تأکید می‌کند. طبق نتایج این مطالعه نزدیک به ۸۰ درصد افرادی که در رشته حسابداری مشغول به تحصیل یا کار هستند، از تاثیر مثبت انگیزه خانواده به ویژه پدر و مادر که شامل پیشنهاد، توصیه، راهنمایی و آسان‌سازی مسیر است، برخوردار می‌شوند.

مارسینتاولی و همکاران^۲ (۲۰۲۲) در کشور اندونزی در مطالعه‌ای با عنوان "درک عوامل محرک برای انتخاب شغل دانشجویان حسابداری به عنوان یک حسابدار حرفه‌ای"، به این نتیجه رسیدند که متغیرهای ارزش ذاتی، چشم‌انداز شغلی، بازار کار و محیط کار، پاداش‌های مالی و ارتباطات، تأثیر مثبت و معناداری بر انتخاب شغلی دانشجویان حسابداری دارند و دانشگاه‌ها با معرفی رشته حسابداری با متغیرهای مورد بررسی می‌توانند انگیزه دانشجویان را در انتخاب رشته حسابداری افزایش دهند. داده‌های این مطالعه با استفاده از پرسشنامه جمع‌آوری شده و با رگرسیون خطی چندگانه مورد آزمون قرار گرفته است.

کارلسون و نوئلا^۳ (۲۰۲۲) در مطالعه‌ای عوامل موثر بر عدم انتخاب رشته حسابداری را با جامعه آماری ۲۲۸ دانش‌آموز سوئدی مورد بررسی قرار دادند. آنها با استفاده از نظریه عمل منطقی، به این نتیجه رسیدند که باورهای رفتاری شامل کسل‌کننده بودن حسابداری، حقوق و مزایای پایین‌تر نسبت به سایر مشاغل، عدم نفع شخصی در حسابداری و همچنین باورهای هنجاری شامل تاثیر معلمان و دوستان بر عدم انتخاب رشته حسابداری مؤثر بوده است.

براون و تگلر^۴ (۲۰۲۲) در مطالعه‌ای دلایل تغییر رشته دانشجویان سایر رشته‌های تحصیلی به حسابداری را مورد بررسی قرار دادند. نتایج مطالعه نشان می‌دهد، مشغول به کار شدن در رشته حسابداری، توصیه و راهنمایی افراد ماهر حرفه حسابداری و همچنین مشاوره‌های اساتید مراکز آموزشی حسابداری از دلایلی است که دانشجویان سایر رشته‌های تحصیلی را نسبت به تحصیل در رشته حسابداری علاقه‌مند می‌کند.

گیناوه^۵ (۲۰۲۱) پژوهشی با عنوان "فرصت شغلی، نگرش‌ها، کنترل رفتاری ادراک شده و تمایل به انتخاب رشته حسابداری" با استفاده از پرسشنامه و مصاحبه انجام داد که نتایج آن نشانگر تاثیر مثبت فرصت‌های شغلی

¹ Hasiara et al.

² Marsintauli et al.

³ Karlsson & Noela

⁴ Brown & Tegeler

⁵ Gainau

بر نگرش دانشجویان نسبت به رشته حسابداری می‌باشد که در نهایت، منجر به افزایش انگیزه دانشجویان برای انتخاب رشته حسابداری می‌شود. همچنین کنترل رفتاری ادراک شده تاثیر مثبتی بر انگیزه دانشجویان برای انتخاب رشته حسابداری دارد.

مردیانی و لطفی^۱ (۲۰۲۱) در کشور اندونزی مطالعه‌ای با هدف بررسی ویژگی‌های دانشجویان رشته حسابداری و همچنین دلایل انتخاب رشته حسابداری توسط دانشجویان انجام دادند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد دانشجویانی که رشته حسابداری را انتخاب می‌کنند، انتظار فرصت‌های شغلی زیاد و همچنین انتظار دریافت حقوق بالایی دارند. داده‌های این پژوهش از طریق پرسشنامه جمع‌آوری شده و با استفاده از روش رگرسیون لجستیک مورد آزمون قرار گرفته است.

انگت و همکاران^۲ (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای تاثیر جنسیت، سختی، فرصت‌های شغلی و پدیده خودفریبی یا سندرم ایمپاستر^۳ بر انتخاب رشته حسابداری را بررسی کردند که نتایج حاصل از آن نشان‌دهنده تاثیر مثبت فرصت‌های شغلی و سندرم ایمپاستر بر انتخاب رشته حسابداری است. افرادی که دچار سندرم ایمپاستر هستند، یعنی خود را لایق موفقیت نمی‌دانند و هوش و توانایی خود را قبول ندارند و فکر می‌کنند موفقیت آنها حاصل فریبکاری است، بیشتر به دنبال انتخاب رشته حسابداری هستند.

تیکوی و آلبو^۴ (۲۰۱۸) با بررسی تاثیر سن بر انتخاب رشته حسابداری، به این نتیجه رسیدند که تاثیر درآمد بر انتخاب رشته افراد با سنین پایین تر، بیشتر است ولی افراد با تجربه و سن بالا، به خلاقیت در انتخاب رشته توجه بیشتری دارند.

راباباح^۵ (۲۰۱۶) پژوهشی با عنوان "عوامل مؤثر بر انتخاب دانشجویان حسابداری به عنوان یک رشته اصلی" در دانشگاه کویت انجام داد که نشانگر عدم تاثیر رتبه دانشگاه، شخصیت، فرصت‌های شغلی منافع شخصی بر انتخاب رشته دانشجویان می‌باشد.

دالچی و همکاران^۶ (۲۰۱۳) مطالعه‌ای با عنوان "عواملی که بر تصمیم‌گیری دانشجویان ایران برای انتخاب رشته حسابداری تاثیر می‌گذارند" انجام دادند که هدف مطالعه تشخیص عواملی است که باعث می‌شود دانشجویان ایرانی، حسابداری را به عنوان رشته تحصیلی انتخاب کنند. نتایج این پژوهش مسائل مربوط به شغل و درآمد حسابداری را در انتخاب رشته دانشجویان حسابداری در ایران موثر یافت.

¹ Mardiani & Lhutfi

² Enget et al.

³ impostor syndrome

⁴ Ticoi & Albu

⁵ Rababah

⁶ Dalci et al.

ملودین و همکاران (۲۰۰۰) با استفاده از پرسشنامه به بررسی تاثیر فرصت‌های شغلی، جالب بودن رشته، استاد مرتبط با رشته، درآمد و خانواده بر انتخاب رشته حسابداری پرداختند که نتایج حاصل از این بررسی نشانگر مثبت بودن تاثیر این عوامل بر رشته حسابداری است.

سامن و کروکر^۱ (۱۹۹۹) در پژوهشی تحت عنوان "عوامل تاثیرگذار بر انتخاب رشته حسابداری"، به این نتیجه رسیدند که اگر دانشجویان تصور جالبی از رشته حسابداری داشته باشند، احتمال اینکه حسابداری را به عنوان رشته تحصیلی انتخاب کنند، بیشتر است و زمانی تصور جالبی نسبت به رشته حسابداری دارند، که حرفه حسابداری را بر اساس قوانین سخت‌گیر نپندارند. برای گردآوری داده‌های این مطالعه از پرسشنامه استفاده شده و نتیجه آن توسط رگرسیون مورد آزمون قرار گرفته است.

الیاس^۲ (۱۹۹۹) در پژوهشی با هدف بررسی توانایی تحمل فضای مبهم بر انتخاب رشته حسابداری به این نتیجه رسیدند که حسابداران، درجه توانایی تحمل فضای مبهم پایین تری نسبت به سایر افراد جامعه دارند. همچنین زنان حسابدار نسبت به مردان حسابدار از تحمل پایین تری نسبت به وضعیت مبهم برخوردار بودند. آدامز و همکاران^۳ (۱۹۹۴) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که سه عامل فرصت شغلی مناسب، پتانسیل درآمد بالا و جالب بودن موضوعات رشته بیشترین تاثیر را بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری دارد. روش جمع‌آوری داده‌ها در این مطالعه، پرسشنامه است و جامعه آماری پژوهش ۲۳۸ نفر می باشد که نتایج پرسشنامه توسط رگرسیون مورد آزمون قرار گرفته و نتایج مذکور حاصل شده است.

مطالعه کوهن و هانو^۴ یکی از تحقیقات بنیادی در حوزه انتخاب رشته حسابداری است که در سال ۱۹۹۳ با استفاده از نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده در ویتنام به تشخیص معیارهای موثر بر انتخاب رشته حسابداری یا رشته‌های غیر حسابداری پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد، عواملی مانند حجم کار حسابداری، مهارت در ریاضیات و احتمال موفقیت، در انتخاب حسابداری به عنوان رشته تحصیلی تاثیر می‌گذارد و همچنین دانشجویانی که رشته حسابداری را شامل موضوعات جالب نمی‌دانند، حسابداری را به عنوان رشته اصلی خود انتخاب نمی‌کنند. بسیاری از مطالعات قبلی تاثیر باورهای چهارگانه شغلی بر انتخاب رشته حسابداری را شناسایی و بررسی کردند. گریوز و همکاران^۵ (۱۹۹۲) از طریق پرسشنامه به این نتیجه رسیدند که امنیت شغلی حسابداری و درآمد آن مهم ترین دلیل دانشجویان برای انتخاب رشته حسابداری است. همچنین مطالعه مالگوی و همکاران^۶ (۲۰۰۵) با بررسی تاثیر باورهای شغلی چهارگانه بر انتخاب رشته دانشجویان، جالب بودن رشته تحصیلی را به عنوان مهم‌ترین باور شغلی انتخاب رشته دانشجویان شناخت. پژوهش‌های انجام شده تنها تاثیر باورهای شغلی را بر

¹ Saemann & Crooker

² Elias

³ Adams et al.

⁴ Cohen & Hanno

⁵ Graves et al.

⁶ Malgwi et al.

انتخاب رشته حسابداری بررسی کردند. اما مطالعه جردن و همکاران^۱ (۲۰۲۳) به بررسی تاثیر تفاوت باورهای شغلی چهارگانه بر انتخاب رشته دانشجویان مدیریت مالی و حسابداری آمریکا پرداخته است که پژوهش‌های قبلی به این موضوع اشاره نکرده‌اند.

برهانی مذهبی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهش کیفی با عنوان "شناسایی و واکاوی محرک‌های تغییر رشته فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها به حسابداری در مقطع کارشناسی ارشد" در ایران با راهبرد پدیدار شناسی تفسیری، از طریق مصاحبه با فارغ‌التحصیلان کارشناسی سایر رشته‌ها که در مقطع ارشد به حسابداری تغییر رشته داده‌اند، به دنبال واکاوی وضعیت این دانشجویان بعد از تغییر رشته به حسابداری می‌باشند. نتایج مطالعه نقدی و همکاران نشان می‌دهد دانشجویانی که با شناخت کافی تغییر رشته داده‌اند، از تصمیم خود رضایت دارند. شناسایی ۳۵ عامل تاثیرگذار بر انتخاب رشته حسابداری است که شامل بازار کار، درآمد، توصیه دیگران از نتایج دیگر این پژوهش می‌باشد.

منتی و محمدی (۱۴۰۱) با استفاده از پرسشنامه ۱۰ عامل مؤثر در انتخاب رشته دانشجویان جدیدالورود حسابداری در ایران را شناسایی و اولویت‌بندی کردند. در مطالعه منتی برای بررسی فرضیه‌های پژوهش از روش معادلات ساختاری و برای اولویت‌بندی عوامل از آزمون فریدمن استفاده شده است. به ترتیب اولویت، آبرومندی، امکان ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر، استقلال، شهرت دانشگاه، عضویت حرفه‌ای، آرمانگرا بودن، پیشرفت شغلی آتی، دانش قبلی حسابداری، اعتبار و موقعیت اجتماعی و چشم‌انداز خوب و فرصت‌های شغلی به عنوان ۱۰ عامل تاثیرگذار در انتخاب رشته حسابداری تشخیص داده شدند.

گنجی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر تمایل به خروج از حرفه حسابرسی" انجام دادند که نتایج حاصل از این مطالعه نشان‌دهنده ضعیف بودن کمیت و کیفیت متقاضیان ورود به حرفه حسابرسی می‌باشد که با استفاده از آزمون تحلیل عامل اکتشافی، علل این موضوع را فقیرتر شدن حرفه، عدم ارتباط بین دانشگاه و حرفه و حضوری نبودن دانشگاه‌ها در دوران کووید ۱۹ تشخیص داده‌اند.

حسینی و خوئینی (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای توصیفی با عنوان "نقش ارزش‌های فرهنگی در عوامل مؤثر بر انتخاب شغل در حرفه حسابداری" انجام دادند. یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که تأثیر و نفوذ والدین، اساتید و دوستان به انتخاب شغل در حرفه حسابداری توسط دانشجویان با ویژگی‌های فرهنگی فاصله زیاد قدرت و جمع‌گرایی مرتبط است. همچنین عامل باور، بر انتخاب شغل حسابداری توسط دانشجویان در جوامع با ویژگی‌های فرهنگی جمع‌گرایی و اجتناب شدید از عدم اطمینان، تأثیری ندارد.

بادآورنهدی و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای با عنوان "عوامل مؤثر بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری در دانشگاه‌های ایران" به این نتیجه رسیدند که عامل انتظارات از حرفه و راهنما به عنوان معیارهای مهم در انتخاب

¹ Jordan et al.

رشته حسابداری است. در مطالعه نهندي از نظريه رفتار برنامه‌شده جهت گسترش فرضيه‌هاي پژوهش استفاده شده است.

اجاقي و طالب‌وند (۱۳۹۴) در پژوهشي با عنوان بررسي عوامل موثر بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری به این نتیجه رسیدند که تحصیلات خانواده، راهنمایی خویشتان‌اندان و خانواده، مدرک‌گرایی، دوستان و وابستگان، ارتباط رشته فرد به کامپیوتر و ریاضیات بر انتخاب رشته حسابداری تاثیر زیادی داشته است و تاثیر سایر عوامل مثل نحوه تدریس اساتید، هزینه‌های مالی، مشاوره شاغلین این رشته، تاثیر ضعیفی بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری دارد. مطالعه اجاقي و طالب‌وند در دانشگاه آزاد واحد دزفول انجام شده است.

با توجه به پیشینه پژوهش‌های انجام شده در ایران، مطالعه‌ای در حوزه تاثیر تفاوت باورهای شغلی در ایران بر انتخاب رشته بین دانشجویان حسابداری و مدیریت مالی صورت نگرفته است. این پژوهش تاثیر تفاوت باورهای شغلی چهارگانه بر انتخاب رشته حسابداری و مدیریت مالی را در ایران بررسی می‌کند.

۴_فرضیه‌ها

انتخاب رشته دانشجویان می‌تواند تحت تاثیر عوامل بسیاری قرار بگیرد. برای برخی افراد درآمدزایی رشته تحصیلی اهمیت بیشتری دارد، در حالیکه بعضی افراد جالب بودن حرفه را ترجیح می‌دهند. تصمیم‌گیری برخی افراد می‌تواند تحت تاثیر عوامل محیطی و شخصیتی مانند شغل اقوام، سن، تحمل پذیری فضای مبهم و... قرار بگیرد. اما درجه تاثیرپذیری در افراد می‌تواند متفاوت از یک دیگر باشد. باتوجه به اینکه افرادی که رشته مدیریت مالی را انتخاب می‌کنند، ممکن است به انتخاب حسابداری نیز فکر کرده باشند و مطالعاتی که یکسان بودن شرایط دانشجویان حسابداری و مدیریت مالی را نتیجه‌گیری کرده‌اند، این مطالعه قصد دارد تاثیر تفاوت باورهای شغلی اعم از جالب بودن حرفه، پتانسیل درآمد بالا، امنیت شغلی، گوناگونی شغل‌های رشته را بر انتخاب رشته دانشجویان بین دو رشته مدیریت مالی و حسابداری بررسی کرده و میزان تاثیر پذیری از متغیرهای کنترلی که شامل عوامل شخصیتی و محیطی می‌باشد را مورد آزمون قرار دهد. فرضیه‌های پژوهش با توجه به مبانی نظری و مطالعات پیشین به شکل زیر می‌باشد:

فرضیه ۱: باور شغلی متفاوت دانشجویان در مورد شغل جالب، با انتخاب دانشجویان برای رشته حسابداری در مقابل مدیریت مالی مرتبط است.

فرضیه ۲: باور شغلی متفاوت دانشجویان در مورد امنیت شغلی، با انتخاب دانشجویان برای رشته حسابداری در مقابل مدیریت مالی مرتبط است.

فرضیه ۳: باور شغلی متفاوت دانشجویان در مورد تنوع شغلی، با انتخاب دانشجویان برای رشته حسابداری در مقابل مدیریت مالی مرتبط است.

فرضیه ۴: باور شغلی متفاوت دانشجویان در مورد پتانسیل درآمد بالا، با انتخاب دانشجویان برای رشته حسابداری در مقابل مدیریت مالی مرتبط است.

۵-روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر فرآیند اجرا در زمره پژوهش‌های کمی قرار می‌گیرد و از نظر هدف، کاربردی است. از سوی دیگر، در طبقه‌بندی پژوهش بر مبنای نحوه گردآوری داده‌ها، این پژوهش در زمره پژوهش‌های توصیفی-همبستگی است. اجرای پژوهش‌های توصیفی می‌تواند صرفاً برای شناخت بیشتر شرایط موجود و یا به منظور یاری رساندن به فرایند تصمیم‌گیری باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان حسابداری و مدیریت مالی در سال ۱۴۰۳ می‌باشد که درس اصول حسابداری ۱ و ۲ را گذرانده‌اند. بدین منظور، پرسشنامه طراحی شده در اختیار دانشجویان حسابداری و مدیریت مالی دانشگاه‌های سطح شهر تبریز قرار گرفت و با حذف نمونه‌های دریافتی ناقص و موارد عودت نشده، در نهایت ۱۸۲ نمونه کامل جمع‌آوری گردید و داده‌های آن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این پژوهش از پرسشنامه جردن و همکاران^۱ (۲۰۲۳) و مک لین^۲ (۲۰۰۹) استفاده شده است که شامل ۴ بخش بر اساس اهداف پژوهش می‌باشد. در بخش اول سوالاتی در مورد ویژگی‌های فردی و محیطی اعضای نمونه از قبیل سن، جنسیت و تحصیلات خانواده پرسیده شد. در بخش دوم از شرکت‌کنندگان در مورد رشته تحصیلی و دلایل انتخاب رشته فعلی خود سوال شد و از آن‌ها خواسته شد دلایل خود را بر حسب گزینه‌های داده شده در پرسشنامه اولویت‌بندی کنند. بخش سوم پرسشنامه، اطلاعاتی در مورد باورهای شرکت‌کنندگان در مورد رشته حسابداری و مدیریت مالی در اختیار محققان می‌گذارد. ابتدا شرکت‌کنندگان با فرض اینکه رشته آن‌ها مدیریت مالی است به ۱۳ سوال تخصصی پاسخ دادند که با مقیاس ۶ نمره‌ای لیکرت (از مقدار ۱ برای کاملاً مخالف و مقدار ۶ برای کاملاً موافق) مورد بررسی قرار گرفت. سپس از آن‌ها خواسته شد تا با فرض اینکه رشته آن‌ها حسابداری است به آن ۱۳ سوال پاسخ دهند. در نهایت در بخش چهارم جهت توان تحمل ابهام دانشجویان حسابداری و مدیریت مالی از پرسشنامه مک‌لین^۳ (۲۰۰۹) استفاده شده است که شامل ۱۳ تا سوال ۱ تا ۵ نمره‌ای است. نمره ۱۵ تا ۳۰ نشان‌دهنده تحمل ابهام پایین، ۳۰ تا ۴۵ تحمل ابهام متوسط و بالای ۴۵ نشان‌دهنده تحمل ابهام مطلوب است. تحمل ابهام نشانگر احساسات فرد در زمان مواجهه با شرایط نامطمئن و ناپایدار است. افرادی که تحمل بالایی در شرایط مبهم دارند، همیشه به دنبال فضای نامطمئن می‌روند زیرا که شرایط نامطمئن برایشان مطلوبیت ایجاد می‌کند (استینکمپ و وسلز^۴، ۲۰۱۴). ملاحظات اخلاقی پژوهش در خصوص محرمانه ماندن اطلاعات شرکت‌کنندگان، رعایت گردید (کریم‌آبادی و همکاران، ۱۴۰۳). در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی

¹ Jordan et al.

² Mclain

³ McLain

⁴ Steenkamp & Wessels

نظیر آزمون پیرسون و رگرسیون لجستیک چندگانه صورت می‌گیرد که از برنامه SPSS برای این تحلیل‌ها استفاده شده است. در بخش آمار توصیفی که در جهت تجزیه و تحلیل مقدماتی داده‌ها و خلاصه کردن اطلاعات موجود انجام شده، از سنجش‌های پراکندگی و شاخص‌های مرکزی استفاده شده است. در بخش آمار استنباطی پیش از آزمون فرضیه‌ها، ابتدا آزمون پایایی و روایی انجام شد. سپس تفاضل باورهای شغلی مشارکت‌کنندگان در مورد رشته حسابداری در مقابل رشته مدیریت مالی محاسبه شد. در نهایت همبستگی بین متغیرها و آزمون لجستیک برای بررسی فرضیه‌های پژوهش انجام شده است.

۶- یافته‌های پژوهش

۱_۶_ آمار توصیفی

در جدول ۱ ویژگی‌های فردی و محیطی اعضای نمونه از قبیل جنسیت، سن، تحصیلات خانواده، تجربه از مطالب درس اصول حسابداری و توان تحمل ابهام نشان داده شده است. از ۱۸۲ نمونه انتخاب شده، ۵۹ نفر (۳۲/۴۱٪) رشته مدیریت مالی و ۱۲۳ نفر (۶۷/۵۸٪) رشته حسابداری بوده‌اند. همانطور که در این جدول مشخص شده است، ۲۸/۴ درصد دانشجویان حسابداری را مردان و ۷۱/۵ درصد را زنان تشکیل می‌دهند. همچنین ۳۳/۸۹ درصد دانشجویان مدیریت مالی را مردان و ۶۶/۱۰ درصد را زنان تشکیل می‌دهند. با توجه به میانگین سن مشارکت‌کنندگان می‌توان گفت دانشجویانی که در رشته مدیریت مالی تحصیل می‌کنند میانگین سن کمتری نسبت به دانشجویان رشته حسابداری دارند. همچنین مشارکت‌کنندگان رشته مدیریت مالی درصد بیشتری از مردان را نسبت به رشته حسابداری شامل می‌شود. تقریباً ۵۶/۰۹ درصد از دانشجویان حسابداری نسل اولی بودند که در بین اعضای خانواده خود به دانشگاه می‌روند و والدین آن‌ها مدرک دانشگاهی ندارند. در مقابل ۶۱/۰۱ درصد دانشجویانی که در رشته مدیریت مالی تحصیل می‌کنند، دارای والدینی می‌باشند که مدرک دانشگاهی دارند. در مقایسه با مشارکت‌کنندگانی که در رشته مدیریت مالی بودند، درصد بیشتری از دانشجویان رشته حسابداری دارای والدین، بستگان یا دوستانی هستند که حسابدار باشند. همچنین رشته‌های حسابداری تجربه بهتری را در مطالب اصول حسابداری ۱ و ۲ نسبت به رشته‌های مدیریت مالی نشان دادند. مشارکت‌کنندگان رشته مدیریت مالی به طور قابل توجهی نسبت به مشارکت‌کنندگان رشته حسابداری توان تحمل ابهام بیشتری داشتند.

پس از گردآوری داده‌های مورد نیاز برای آزمون فرضیات پژوهش، آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش محاسبه گردید. این آماره‌ها شامل میانگین، میانه، کمترین مقدار و بیشترین مقدار، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی می‌باشد. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش، در جدول ۲ آورده شده است. در پژوهش حاضر باورهای هر مشارکت‌کننده در مورد رشته مدیریت مالی از باورهای همان شخص در مورد رشته حسابداری کسر شده است. با فرض پاسخ دادن مشارکت‌کنندگان به همه سوالات پرسشنامه، کمینه و بیشینه می‌تواند بین ۵- و ۵ باشد که در بین پاسخ‌هایی که ما دریافت کردیم کمترین عدد ۵- بود. در ارتباط با بیشینه هم تعداد محدودی از دانشجویان

به یک سری از سوالات پاسخ ندادند که عدد صفر به آن تعلق گرفت و پس از کسر باورهای شغلی بیشینه بدست آمده ۶ شد. در ادامه به منظور بررسی مشخصات عمومی و پایه‌ای متغیرها و همچنین برآورد مدل و تجزیه و تحلیل دقیق‌تر آن از آماره‌های توصیفی شاخص‌های پژوهش استفاده شده‌است. با توجه به نتایج به‌دست آمده، ضرایب چولگی و کشیدگی برای همه شاخص‌های پژوهش در بازه (۲- تا ۲۰) قرار دارند، پس با توجه به ضرایب چولگی و کشیدگی، فرض نرمال بودن داده‌ها برای این شاخص‌ها تایید می‌شود.

جدول ۱- بررسی جمعیت شناختی نمونه پژوهش

مدیریت مالی	حسابداری	نام متغیر	
۲۱	۲۲	-	سن
۳۳/۸۹	۲۸/۴۰	مرد	جنسیت
۶۶/۱۰	۷۱/۵۰	زن	
۶۱/۰۱	۴۳/۹۰	بله	آیا والدین مدرک دانشگاهی دارند؟
۳۸/۹۸	۵۶/۰۹	خیر	
۴۲/۳۷	۵۶	بله	آیا والدین، بستگان یا دوستان حسابدار هستند؟
۵۷/۶۲	۴۳	خیر	
۶۲/۷۱	۸۹/۴۳	خیلی خوب	تجربه از مطالب درس اصول حسابداری ۱ و ۲
۳۷/۲۸	۱۰/۵۶	خیلی بد	
۴۸/۷۲	۴۴/۸۰	-	تحمل ابهام

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول ۲- آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میان	انحراف معیار	بیشینه	کمینه	چولگی	کشیدگی
شغل جالب	-۰/۸۴	۰	۲/۳۱	۶	-۵	۰/۰۵	-۰/۲۳
امنیت شغلی	۱/۶۲	۱	۲/۰۳	۶	-۵	۰/۳۰	۰/۴۱
تنوع شغلی	-۰/۲۸	۰	۲/۰۴	۶	-۵	۰/۱۹	۱/۱۷
پتانسیل درآمد بالا	۱/۱۲	۲	۲/۳۵	۶	-۵	-۰/۴۱	-۰/۵۶
تحمل ابهام	۴۲/۹۸	۴۵	۵/۵۶	۶۶	۲۴	۰/۰۱	۱/۷۵

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۲-۶_آزمون‌های پایایی و روایی

برای بررسی روایی صوری و محتوا، پرسشنامه در اختیار ۸ نفر از خبرگان دانشگاهی قرار گرفت که روایی صوری و محتوا سوالات مورد تایید قرار گرفت. روایی محتوا از طریق دوشاخه CVI و CVR مورد ارزیابی قرار گرفت که این شاخص‌ها برای تمام گویه‌ها در محدوده قابل قبول واقع شدند. برای پاسخ به این سوال نظرات ۸ تن از اساتید و خبرگان در این خصوص اخذ شد. در نهایت برای تمام متغیرها مقدار CVR بیشتر از ۰/۶۲ و مقدار CVI بیشتر از ۰/۷۹ بدست آمد. به این ترتیب تمام متغیرها مورد توافق خبرگان قرار گرفتند و برای ادامه پژوهش از آن‌ها استفاده شده‌است. در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ سنجیده شده است. مقدار بالاتر از ۰/۷ مطلوب ارزیابی می‌شود (رجب دری، ۱۴۰۳). در جدول ۳ ملاحظه می‌شود که ارزیابی این دو شاخص برای همه ابعاد پرسشنامه بالاتر از ۰/۷ است و مطلوب ارزیابی می‌شود. تعداد ۳۰ پرسشنامه در بین جامعه آماری توزیع گردید. بالا بودن آلفا نشانه بالا بودن اعتبار پرسشنامه و اطمینان از پایا بودن آن می‌باشد. در جدول ۳ مقادیر آلفای کرونباخ نشان داده شده است.

جدول ۳- پایایی پرسشنامه

نام متغیر	آلفای کرونباخ
شغل جالب	۰/۹۱
امنیت شغلی	۰/۹۱
تنوع شغلی	۰/۸۵
پتانسیل درآمد بالا	۰/۹۲

منبع: یافته‌های پژوهشگر

در جدول ۴، اطلاعات توصیفی در مورد باورهای شغلی رشته‌های حسابداری و مدیریت مالی و باورهای شغلی متفاوت مشارکت‌کنندگان ارائه می‌شود. همانطور که در جدول ۴ نشان داده شده است، ستون اول باورهای رشته‌های حسابداری و مدیریت مالی درباره رشته خود و ستون دوم باورهای مشارکت‌کنندگان برای رشته دیگر را گزارش می‌دهند. ستون پنجم تفاوت بین باورهای مشارکت‌کنندگان در مورد رشته حسابداری در مقایسه با رشته مدیریت مالی را گزارش می‌کند. اعداد ستون پنجم و ششم می‌تواند بین ۵- و ۵+ باشد. عدد مثبت نشان دهنده حمایت مشارکت‌کننده از رشته حسابداری و عدد منفی نشان دهنده حمایت مشارکت‌کننده از رشته مدیریت مالی می‌باشد. منفی‌ترین عدد ستون ششم (۲/۵۱-) متعلق به شغل جالب است که نشان می‌دهد مشارکت‌کنندگان بر این باور بودند که شغل‌های رشته مدیریت مالی نسبت به شغل‌های رشته حسابداری جالب‌تر هستند. همچنین مثبت‌ترین عدد ستون پنجم (۱/۳۴) متعلق به امنیت شغلی است که نشان می‌دهد حسابداری نسبت به مدیریت

مالی شغل امن‌تری است و دانشجویان بر این باور بودند که همیشه می‌توانند با رشته حسابداری شغل پیدا کنند. عدد ۰/۴۴ - متعلق به مدیریت مالی نسبت به عدد ۰/۴۶ نشان می‌دهد که پتانسیل درآمد بالا برای هر دو رشته حسابداری و مدیریت مالی وجود دارد و این باور برای مدیریت مالی قوی‌تر است.

جدول ۴ - بررسی باورهای شغلی

تفاوت در باور شغلی		باور درباره رشته دیگر		باور درباره رشته خود		نام متغیر
مدیریت مالی	حسابداری	مدیریت مالی	حسابداری	مدیریت مالی	حسابداری	
-۲/۵۱	۰/۲۲	۲/۶۵	۴/۵۱	۵/۱۶	۴/۷۳	شغل های این رشته جالب هستند.
۰/۸۹	۱/۳۴	۵/۰۷	۳/۸۴	۴/۱۸	۵/۱۸	من همیشه می‌توانم با این رشته شغل پیدا کنم.
-۰/۴۱	۰/۸۲	۳/۹۸	۴/۲۳	۴/۳۹	۵/۰۵	این رشته به من پایه خوبی برای مشاغل مختلف می‌دهد.
-۰/۴۴	۰/۴۶	۴/۳۲	۴/۴۸	۴/۷۶	۴/۹۴	مشاغل در این زمینه پتانسیل درآمد بالایی در آینده دارند.
-۰/۶۴	۰/۲۹	۴/۱۷	۲/۶۷	۴/۸۱	۲/۹۶	اولین کار من بعد از فارغ التحصیلی حقوق اولیه بالایی خواهد داشت.
-۰/۰۴	۰/۷۸	۳/۶۵	۲/۴۳	۳/۶۱	۳/۲۱	من می‌توانم فارغ التحصیل شوم بدون اینکه خیلی سخت کار کنم.
۰/۹۰	۰/۶۲	۴/۲۶	۳/۶۱	۳/۳۶	۴/۲۳	من برای کار در این رشته نیازی به گرفتن مدرک کارشناسی ارشد ندارم.
-۰/۸۱	-۰/۲۶	۳/۹۱	۳/۹۴	۴/۷۲	۳/۶۸	مشاغل این رشته تعادل خوبی بین کار و زندگی برقرار می‌کنند.
-۱/۸۸	-۱/۲۷	۴/۱	۶	۵/۹۸	۴/۷۳	وقتی فارغ التحصیل شوم، افراد مهم زندگی ام به من افتخار می‌کنند.
-۱/۹۲	-۰/۰۱	۳/۸۲	۴/۶۸	۵/۷۴	۴/۶۷	مشاغل در این زمینه از اعتبار زیادی برخوردارند.
۰/۰۶	-۰/۵۲	۲/۳	۳/۲۳	۲/۲۴	۲/۷۱	این یک رشته مرد محور است.
۱/۴۳	۰/۲۱	۴/۱	۴/۲۴	۲/۶۷	۴/۴۵	مشاغل در این زمینه شامل تعامل با افراد زیادی است.
۱/۳	۰/۹۳	۳/۷۷	۲/۴۷	۲/۴۷	۳/۴۹	فناوری، تهدیدی برای مشاغل رشته است.

منبع: یافته های پژوهشگر

در جدول ۵ همبستگی بین ویژگی‌های فردی و محیطی افراد و چهار باور متفاوت شغلی شامل شغل جالب، امنیت شغلی، تنوع شغلی و پتانسیل درآمد بالا با انتخاب دانشجویان رشته حسابداری در مقابل رشته مدیریت مالی را نشان می‌دهد. همبستگی، ابزاری است که به وسیله آن می‌توان درجه‌ای را که یک متغیر به متغیر دیگر از نظر خطی مرتبط می‌شود، اندازه‌گیری کرد. مقدار ضریب همبستگی بین رشته و شغل جالب برابر با ۰/۶۲ است که شدت همبستگی بین این دو متغیر را نشان می‌دهد و معنادار است. همچنین مقدار همبستگی بین دو متغیر رشته و امنیت شغلی ۰/۱۲ می‌باشد که نشان‌دهنده شدت همبستگی بین این دو متغیر است. همبستگی ویژگی‌های فردی و محیطی مشارکت‌کنندگان با انتخاب رشته اگرچه معنی‌دار است اما به‌طور قابل توجهی کمتر از همبستگی انتخاب رشته با چهار باور شغلی می‌باشد. همچنین، همانطور که در جدول ۵ نشان داده شده، برخی از ویژگی‌های فردی و محیطی با برخی از باورهای شغلی متفاوت مرتبط است. این همبستگی‌ها نسبتاً کم هستند و هیچ کدام بالاتر از ۰/۲ نیستند.

جدول ۵- همبستگی بین متغیرها

متغیر	جنسیت	تحصیلات	ارتباط	تجربه	تحمل ابهام	شغل جالب	امنیت شغلی	تنوع شغلی	درآمد بالا
رشته	۰/۰۵	*۰/۱۹	*۰/۱۲	*۰/۲۹	۰/۳۸	**۰/۶۲	*۰/۱۲	**۰/۴۶	**۰/۴۵
جنسیت	۱	*۰/۱۲	۰/۰۳۸	*-۰/۱۲	۰/۰۵	۰/۰۷	۰/۰۷۵	۰/۱۰	*۰/۱۴
تحصیلات	۱	-۰/۰۳۲	-۰/۰۳۹	*۰/۱۵	۰/۱۳	۰/۰۵۶	۰/۰۰۳	*۰/۱۵	
ارتباط		۱	۰/۰۹	-۰/۰۷	*۰/۱۶	*۰/۱۰	۰/۰۷	۰/۱۰	
تجربه			۱	*۰/۱۴	*۰/۲۸	-۰/۱۲	*۰/۱۳	۰/۰۷	
تحمل ابهام				۱	-۰/۰۱۶	*۰/۲۷	*۰/۱۴	**۰/۲۲	

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۷_ یافته‌ها

۷_۱_ آزمون لجستیک

نیکویی برازش مدل رگرسیونی پژوهش نیز با استفاده از آزمون هاسمر-لمشو بررسی شد که سطح معناداری آن ۰/۱۶ محاسبه شد. اگر مقدار معناداری کمتر از ۰.۰۵ باشد، آماره آزمون هاسمر-لمشو برازش ضعیف را نشان می‌دهد. بی‌معنایی این آماره نشان می‌دهد متغیرهای مستقل مدل رگرسیونی پژوهش، در تبیین مشاهدات متغیر وابسته از نیکویی برازش مناسبی برخوردارند.

همچنین نتایج آزمون کلی ضرایب مدل نشان می‌دهد که مقدار معناداری زیر ۰.۰۵ است. فرضیه این آزمون معناداری متغیرهای مدل رگرسیونی است. اگر معناداری آزمون از ۰.۰۵ کمتر باشد، فرض صفر رد می‌شود و می‌توان گفت مدل رگرسیونی دارای برازش مناسبی است.

در ادامه رگرسیون لجستیک در نرم افزار Spss انجام شد که در آن متغیر وابسته انتخاب رشته مشارکت‌کننده، متغیرهای مستقل چهار باور شغلی متفاوت و متغیرهای کنترلی شامل ۵ ویژگی فردی و توان تحمل ابهام می‌باشند. به منظور آزمون فرضیه پژوهش، از نتایج برآورد رگرسیون مقطعی سالانه ارائه شده در جدول ۶ استفاده شده است. با توجه به اینکه متغیر وابسته به صورت متغیر مجازی (صفر و یک) است، برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل رگرسیون لجستیک استفاده شد.

جدول ۵- آزمون هاسمر-لمشو

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون
۰.۱۶	۸	۱۳/۴۱۲

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول ۵- آزمون کلی ضرایب مدل

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون
۰.۰۰	۴	۱۱۳/۲۱۴

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول ۶- رگرسیون لجستیک

متغیر	ضریب بتا	خطای استاندارد	والد	نسبت شانس	درجه آزادی	سطح معناداری
شغل جالب	۰/۵۵	۰/۱۲	۱۵/۲۰	۱/۷۳	۱	۰/۰۰
امنیت شغلی	۰/۲۴	۰/۱۸	۱/۴۵	۰/۷۸	۱	۰/۰۴
تنوع شغلی	۰/۶۹	۰/۱۹	۱۰/۶۹	۲/۰۲	۱	۰/۰۷
پتانسیل درآمد بالا	۰/۲۷	۰/۱۱	۴/۶۸	۱/۳۱	۱	۰/۰۲
جنسیت	-۰/۴۰	۰/۴۹	۰/۵۹	۰/۶۶	۱	۰/۲۵
مدرک دانشگاهی	۱/۲۰	۰/۴۷	۵/۸۱	۳/۳۴	۱	۰/۰۰
ارتباط با حسابداری	۰/۰۶	۰/۴۴	۰/۰۴	۰/۹۸	۱	۰/۹۴
تجربه	۰/۱۵	۰/۱۱	۱/۶۰	۱/۱۶	۱	۰/۱۶
تحمل ابهام	۰/۰۳۴	۰/۰۵	۰/۴۷	۱/۰۳	۱	۰/۰۳

متغیر	ضریب بتا	خطای استاندارد	والد	نسبت شانس	درجه آزادی	سطح معناداری
عرض ار مبدا	-۱/۶۷	۲/۱۹	۰/۵۱	۰/۱۸	۱	۰/۱۸

منبع: یافته‌های پژوهشگر

همانطور که جدول ۶ نشان می‌دهد، ضریب مربوط به متغیرهای شغل جالب، امنیت شغلی و پتانسیل درآمد بالا مثبت و معنادار می‌باشد. همچنین ضریب مربوط به توان تحمل ابهام نیز مثبت و معنادار می‌باشد. بنابراین فرضیه اول پژوهش تایید می‌شود و می‌توان بیان کرد که باور شغلی متفاوت شامل شغل جالب در مورد حسابداری در مقایسه با مدیریت مالی، با انتخاب دانشجویان برای رشته حسابداری در مقابل مدیریت مالی مرتبط است. با توجه به مثبت و معنادار بودن امنیت شغلی، فرضیه دوم پژوهش نیز تأیید می‌شود و انتظار می‌رود که باور شغلی متفاوت در مورد امنیت شغلی می‌تواند با انتخاب رشته حسابداری دانشجویان در مقابل مدیریت مالی ارتباط داشته باشد. با توجه به اینکه متغیر تنوع شغلی معنادار نیست، فرضیه سوم پژوهش رد می‌شود و ارتباطی بین باور شغلی متفاوت در مورد تنوع شغلی با انتخاب رشته حسابداری دانشجویان در مقابل مدیریت مالی وجود ندارد. با توجه به مثبت و معنادار بودن پتانسیل درآمد بالا، فرضیه چهارم پژوهش نیز تأیید می‌شود و انتظار می‌رود که باور شغلی متفاوت در مورد پتانسیل درآمد بالا می‌تواند با انتخاب رشته حسابداری دانشجویان در مقابل مدیریت مالی ارتباط داشته باشد. به بیان دیگر می‌توان انتظار داشت باورهای شغلی متفاوت شامل شغل جالب، امنیت شغلی و پتانسیل درآمد بالا در مورد مشاغل رشته حسابداری در مقابل مشاغل رشته مدیریت مالی به طور قابل توجهی بر احتمال انتخاب حسابداری در مقابل مدیریت مالی به عنوان یک رشته اصلی تأثیر می‌گذارد. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد که باور شغلی متفاوت در مورد شغل جالب بیشترین تأثیر را بر انتخاب رشته داشته و باورهای شغلی متفاوت در مورد امنیت شغلی و پتانسیل درآمد بالا نیز معنی‌دار است. بنابراین، اگر باور دانشجویان مدیریت مالی در مورد اینکه رشته حسابداری شامل شغل‌های جالبی است افزایش یابد، دانشجویان مدیریت مالی احتمالاً حسابداری را به عنوان رشته اصلی انتخاب می‌کنند.

۲-۷_ باورهای شغلی در حسابداری

در نهایت در این بخش رگرسیون لجستیک در نرم افزار Spss انجام شد که در آن متغیر وابسته انتخاب رشته مشارکت‌کننده، متغیرهای مستقل چهار باور شغلی متفاوت و متغیرهای کنترلی شامل ۵ ویژگی فردی و توان تحمل ابهام می‌باشند. در این بخش بجای ۴ باور شغلی متفاوت حسابداری در مقابل مدیریت مالی از باور شغلی رشته حسابداری استفاده می‌شود. نتایج آزمون‌های انجام شده در جدول ۷ نشان داده شده است.

جدول ۷- رگرسیون لجستیک

متغیر	ضریب بتا	خطای استاندارد	والد	نسبت شانس	درجه آزادی	سطح معناداری
شغل جالب	۰/۶۲	۰/۱۴	۱۸/۵۵	۱/۸۶	۱	۰/۰۰
امنیت شغلی	۰/۴۹	۰/۲۴	۴/۰۵	۰/۶۰	۱	۰/۰۸
تنوع شغلی	۰/۸۳	۰/۲۳	۱۲/۹۷	۲/۳۰	۱	۰/۰۰
پتانسیل درآمد بالا	-۰/۰۸۸	۰/۲۲	۰/۱۵	۰/۹۱	۱	۰/۶۹
جنسیت	-۰/۲	۰/۴۴	۰/۲۰	-۰/۸۱	۱	۰/۶۵
مدرک دانشگاهی	۰/۹۲	۰/۴۱	۵/۰۱	۲/۵۲	۱	۰/۰۰
ارتباط با حسابدار	۰/۲۷	۰/۳۹	۰/۴۸	۱/۳۲	۱	۰/۴۸
تجربه از مطلب	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۹۵	۱/۰۹	۱	۰/۳۲
تحمل ابهام	۰/۰۵	۰/۰۴	۲/۱۰	۱/۰۶	۱	۰/۱۴
عرض ار مبدا	-۶/۲۹	۲/۱۹	۸/۲۱	۰/۰۲	۱	۰/۰۰

منبع: یافته‌های پژوهشگر

همانطور که در جدول ۶ نشان داده شده است می‌توان گفت سه باور شغلی متفاوت شامل شغل جالب، امنیت شغلی و پتانسیل درآمد بالا در مورد حسابداری در مقایسه با مدیریت مالی، هر کدام با انتخاب دانشجویان برای رشته حسابداری در مقابل مدیریت مالی مرتبط است. نیکویی برازش مدل رگرسیونی پژوهش نیز با استفاده از آزمون هاسمر-لمشو بررسی شد که سطح معناداری آن ۰/۷۴ محاسبه شد. بی‌معنایی این آماره نشان می‌دهد متغیرهای مستقل مدل رگرسیونی پژوهش، در تبیین مشاهدات متغیر وابسته از نیکویی برازش مناسبی برخوردارند. همانطور که جدول ۷ نشان می‌دهد ضریب مربوط به متغیرهای شغل جالب، تنوع شغلی مثبت و معنادار می‌باشد. همانطور که جدول نشان می‌دهد ضریب مربوط به متغیرهای شغل جالب و تنوع شغلی بالا مثبت و معنادار می‌باشد. همچنین ضریب مربوط به امنیت شغلی مثبت و از معناداری کمی برخوردار می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت ۳ باور شغلی (شغل جالب، تنوع شغلی و پتانسیل درآمد بالا) در مورد حسابداری هر کدام با انتخاب دانشجویان برای رشته حسابداری در مقابل مدیریت مالی مرتبط است به بیان دیگر می‌توان انتظار داشت این ۳ باور شغلی در مورد مشاغل رشته حسابداری به طور قابل توجهی بر احتمال انتخاب حسابداری در مقابل مدیریت مالی به عنوان یک رشته اصلی تأثیر می‌گذارد.

۸- بحث و نتیجه‌گیری

انتخاب رشته تحصیلی یکی از مهم‌ترین تصمیم‌گیری‌های افراد برای ورود به دانشگاه است که می‌تواند تحت تاثیر باورها و عوامل متعددی قرار بگیرد. با توجه به چالش کاهش دانشجویان حسابداری و همچنین کاهش نیروی انسانی با کیفیت در حرفه حسابداری، در دهه گذشته تعدادی پژوهش در مورد انتخاب رشته دانشجویان حسابداری انجام شده است. هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر باورهای شغلی در تصمیم‌گیری دانشجویان جهت تحصیل در رشته حسابداری یا مدیریت مالی می‌باشد. باورهای شغلی مورد بررسی در این پژوهش شامل شغل جالب، امنیت شغلی، تنوع شغلی و پتانسیل درآمد بالا می‌باشد. نتایج حاصل از تحلیل آماری داده‌های مربوط به فرضیه اول نشان داد که ضریب مربوط به متغیرهای شغل جالب، امنیت شغلی و پتانسیل درآمد بالا مثبت و معنادار است و باور شغلی متفاوت در مورد شغل جالب بیشترین تاثیر را بر انتخاب رشته داشته دانشجویان داشته است. همچنین ضریب مربوط به توان تحمل ابهام نیز مثبت و معنادار می‌باشد. بنابراین فرضیه اول پژوهش تایید می‌شود و می‌توان بیان کرد که باور شغلی متفاوت شامل شغل جالب در مورد حسابداری در مقایسه با مدیریت مالی، با انتخاب دانشجویان برای رشته حسابداری در مقابل مدیریت مالی مرتبط است. به بیان دیگر، اگر باور دانشجویان مدیریت مالی در مورد اینکه رشته حسابداری شامل شغل‌های جالبی است افزایش یابد، دانشجویان مدیریت مالی احتمالاً حسابداری را به‌عنوان رشته اصلی انتخاب می‌کنند. همچنین ضریب مربوط به متغیر امنیت شغلی مثبت و معنادار است و فرضیه دوم پژوهش تایید می‌شود. از این رو، می‌توان بیان کرد که باور شغلی متفاوت شامل امنیت شغلی در مورد حسابداری در مقایسه با مدیریت مالی، با انتخاب رشته دانشجویان مرتبط است. با توجه به اینکه تاثیر متغیر تنوع شغلی معنادار نیست، فرضیه سوم پژوهش رد می‌شود و ارتباطی بین باور شغلی متفاوت در مورد تنوع شغلی با انتخاب رشته حسابداری دانشجویان در مقابل مدیریت مالی وجود ندارد. نتایج حاصل از تحلیل آماری داده‌های مربوط به فرضیه چهارم نشان داد که ضریب مربوط به متغیر پتانسیل درآمد بالا مثبت و معنادار است و فرضیه چهارم پژوهش تایید می‌شود. از این رو می‌توان بیان کرد که باور شغلی متفاوت در مورد پتانسیل درآمد بالا می‌تواند با انتخاب رشته حسابداری دانشجویان در مقابل مدیریت مالی ارتباط داشته باشد. به بیان دیگر می‌توان انتظار داشت باورهای شغلی متفاوت شامل شغل جالب، امنیت شغلی و پتانسیل درآمد بالا در مورد مشاغل رشته حسابداری در مقابل مشاغل رشته مدیریت مالی به طور قابل توجهی بر احتمال انتخاب حسابداری در مقابل مدیریت مالی به عنوان یک رشته اصلی تاثیر بگذارد. نتایج بدست آمده در این پژوهش مطابق با یافته‌های پژوهش جردن و همکاران^۱ (۲۰۲۳) و بلای و فنما (۲۰۱۷) است. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد از نظر باورهای شغلی دانشجویان، اصلی‌ترین دلیل عدم انتخاب حسابداری به عنوان رشته تحصیلی، جالب نبودن شغل حسابداری است. با توجه به اینکه کسب و کارها به طور مداوم تغییرات زیادی دارند، اما حسابداری سال‌هاست که به یک شیوه و با موضوعات تکراری تدریس می‌شود، دانشگاه‌ها، آموزشگاه‌ها و مؤسسات حسابداری برای رفع این موضوع باید تدابیر

^۱ Jordan et al.

متفاوتی برای آموزش حسابداری در نظر بگیرند و با تدریس و آموزش موضوعات خاص حسابداری، که جذابیت بالایی نسبت به موضوعات فعلی مورد تدریس دارد، انگیزه دانشجویان را برای انتخاب این رشته افزایش دهند. کارفرمایان نیز برای افزایش انگیزه دانشجویان، با تغییر نگرش جالب نبودن شغل حسابداری، می‌توانند در انتخاب رشته دانشجویان و در پی آن بر افزایش تعداد حسابداران ماهر تاثیر بگذارند. اختصاص دادن نقش‌های متفاوتی به غیر از ثبت و گزارشگری مالی به حسابداران، اعم از دخالت دادن آن‌ها در تیم مدیریت، تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی، ارائه راهکارهای مالی در جهت رفع مشکلات مالی و سایر موضوعاتی که باعث می‌شود حسابداری به عنوان یک کار جالب شناخته شود، می‌تواند منجر به انتخاب رشته حسابداری توسط دانشجویان با استعداد و خلاق شود. باتوجه به نتایج بدست آمده دانشجویان بر این باورند که مشاغل مربوط به رشته مدیریت مالی در مقایسه با مشاغل رشته حسابداری جالب‌ترند. این موضوع می‌تواند نقش کلیدی در تصمیم‌گیری دانشجویان مدیریت مالی برای عدم تحصیل در رشته حسابداری داشته باشد. دانشجویان باورهای شغلی خود در مورد رشته حسابداری و مدیریت مالی را از منابع بسیاری از جمله محیط آموزشی، متخصصان حرفه، رسانه‌های اجتماعی و مجلات تجاری بدست می‌آورند که برخی از این منابع، شغل حسابداران را نسبتاً خسته‌کننده نشان می‌دهند. باتوجه به اهمیت این موضوع، تحقیقات بیشتری برای کشف منابع اطلاعاتی که دانشجویان از آنها برای شکل دادن به باورهای خود در مورد مشاغل حسابداری استفاده می‌کنند، پیشنهاد می‌شود تا بتوان قبل از ورود دانشجویان به دانشگاه باورهای شغلی آنها در مورد حسابداری را بهبود بخشید. همچنین نیاز است تا تحقیقات بیشتری برای شناسایی رویکردهای خلاقانه در آموزش حسابداری به کار گرفته شود تا بتوان دید دانشجویان را نسبت به رشته حسابداری توسعه داد. از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به این اشاره کرد که علیرغم کنترل برخی متغیرهای مزاحم، عوامل متعدد دیگری نیز ممکن است بر انتخاب رشته دانشجویان و همچنین نتایج این پژوهش تاثیرگذار باشد، که امکان کنترل آن‌ها در این پژوهش میسر نیست.

تعارض منافع: هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

تقدیر و تشکر: بدینوسیله از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه تبریز به خاطر حمایت معنوی در اجرای پژوهش و دانشجویان حسابداری و مدیریت، پاسخگو به پرسشنامه مطالعه، سپاسگزاری می‌شود.

فهرست منابع

- اجاقی، محمد امین و طالب وند، مسلم، ۱۳۹۴. بررسی عوامل موثر بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری. اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، اقتصاد، حسابداری و علوم تربیتی. دانشگاه پیام‌نور.
- بادآورنهندي، یونس و تقی زاده خانقاه، وحید، ۱۳۹۸. عوامل موثر بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری در دانشگاه های ایران. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۳(۸)، صص. ۹۳-۱۱۷.

- برهانی مزدهی، محمد، نقدی، سجاد، احمدیان، وحید و فضل زاده، علیرضا، ۱۴۰۲. شناسایی و واکاوی محرک‌های تغییر رشته فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها به حسابداری در مقطع کارشناسی ارشد. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱۳(۴)، صص. ۸۲-۵۵.
- حسینی، سید علی و خوئینی، مهین، ۱۳۹۹. نقش ارزشهای فرهنگی در عوامل موثر بر انتخاب شغل در حرفه حسابداری. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۳۷(۱۰)، صص. ۸۰-۵۵.
- رجب دری، حسین، ۱۴۰۳. رابطه دلهره ارتباطی و خودکارآمدی کار گروهی با نقش میانجی خودکارآمدی ارتباطی با استفاده از رویکرد محرک، ارگانسیم، پاسخ در دانشجویان حسابداری. قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری، ۹(۳)، صص. ۱۴۴-۱۲۵.
- رضائی، مینا، آقایی چادگانی، آرزو، کمالی، احسان، ۱۴۰۳. تاثیر خودکارآمدی حسابرسان و اندازه موسسات حسابرسی بر قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرسان. قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری، ۱۰(۳)، صص. ۱۶۵-۱۴۵.
- کریم آبادی، محمد، حاجیها، زهره، جهانگیرنیا، حسین و غلامی جمکرانی، رضا، ۱۴۰۳. الگوی آئین رفتار حرفه‌ای حسابرسان مستقل بر اساس دیدگاه انتقادی. قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری، ۹(۳)، صص. ۱۲۴-۱۰۵.
- مشیرزاده، همایون، (۱۳۹۸/۱۲/۲۷). چالش‌های پیش‌روی حسابداران رسمی. سایت جامعه حسابداران رسمی ایران. منتی، وحید، و محمدی، حسین، ۱۴۰۱. عوامل مؤثر در انتخاب رشته دانشجویان جدیدالورود رشته حسابداری. دانش حسابداری مالی، ۹(۴)، صص. ۱۸۶-۱۵۱.
- Adams, S. J., L. J. Pryor, and S. L. Adams, 1994. Attraction and retention of high-aptitude students in accounting: An exploratory longitudinal study. *Issues in Accounting Education*, 9 (1), pp. 45–58.
- AICPA, 2021. AICPA 2021 trends report. AICPA-CIMA.
- Askarova, N., Shalamova, O. and Voronova, L., 2024. The factors in the decision-making of high school graduates about higher education in the digital era. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 13(4), p. 2039.
- Avitabile, C., M. Bobba and M. Pariguana, 2015. High school track choice and financial constraints: Evidence from Urban Mexico. Policy Research Working Paper Series 7427, World Bank, Washington, D.C.
- Bajpai, N.Dr.A., 2023. Financial Management. *International Journal of Advanced Research in Science, Communication and Technology*, 3(1), pp. 205–206.
- Blay, A.D. and Fennema, M.G., 2016. Are Accountants Made or Born? An Analysis of Self-Selection into the Accounting Major and Performance in Accounting Courses and on the CPA Exam. *Issues in Accounting Education*, 32(3), pp. 33–50.
- Brown, V.L. and Tegeler, A.C., 2021. Giving accounting a second chance: Factors influencing returning students to choose accounting. *Issues in Accounting Education*, 37(1), pp. 1–18.
- Cohen, J., and D. M. Hanno, 1993. An analysis of underlying constructs affecting the choice of accounting as a major. *Issues in Accounting Education*, 8(2), p. 219.

- Cohn, M. (2021, October,12). Accounting profession having trouble with recruitment. *Accounting Today*.
- Dalci, I., Arasl, H., Tumer, M., & Baradarani, S., 2013. Factors that influence Iranian students' decision to choose accounting major. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 3(2), pp. 145-163.
- De Magalhaes, J.R.A. and Wilde, H., 2015. An exploratory study of the career drivers of accounting students. *Journal of Business & Economics Research*, 13(4), p. 155.
- Dick, T.P. and Rallis, S.F., 1991. Factors and influences on high school students' career choices. *Journal for Research in Mathematics Education*, 22(4), p. 281.
- Elias, R.Z., 1999. An examination of nontraditional accounting students' communication apprehension and ambiguity tolerance. *Journal of Education for Business*, 75(1), pp. 38–41.
- Enget, K., Garcia, J.L. and Webinger, M., 2020. Majoring in accounting: Effects of gender, difficulty, career opportunities, and the impostor phenomenon on student choice. *Journal of Accounting Education*, 53, p. 100693.
- Fortin, A. and Amernic, J.H., 1994. A descriptive profile of intermediate accounting students. *Contemporary Accounting Research*, 10(S1), pp. 21–73.
- Gabbin, A. L., 2019. Warning signs about the future supply of accounting graduates. *The CPA Journal*, 89 (9), pp. 10–11.
- Gainau, P.C., 2021. Job opportunity, attitudes, perceived behavioral control and intention to major in accounting. *Akrual*, 12(2), p. 143.
- Gokoglan, K., BiLen, A. and Koseer, E., 2022. A research on evaluation of the accounting perspectives of businesses on the accounting profession and the professional members. *International Western Black Sea Journal of Social Sciences and Humanities*, 6(1), pp. 63–76.
- Graves, O.F., Nelson, I.T. and Davis, J.R., 1992. Accounting student characteristics: A survey of accounting majors at federation of schools of accountancy (FSA) schools. *Journal of Accounting Education*, 10(1), pp. 25–37.
- Hasiara, L.O. et al., 2023. The influence of family on student interests in determining careers in accounting professions. *Journal of Social and Humanities*, 13(2), pp. 137–145.
- Heitger, B.W.B.C.Ph.D.; T.V.E.Ph.D.; and D., PhD, (2023, june, 1). How students view the accounting profession. *Journal of Accountancy*.
- Hunt, S.C., Falgiani, A.A. and Intrieri, R.C., 2004. The nature and origins of students' perceptions of accountants. *Journal of Education for Business*, 79(3), pp. 142–148.
- Hurtado-Guevara, R.F., 2024. Impact of accounting automation on the operational efficiency of SMEs. *Getting to Know Research from the University*, 3(1), pp. 19–35.
- Jordan, E.E., Kaplan, S.E. and Samuels, J.A., 2023. Accounting or Finance? The role of differential Career beliefs on undergraduate students' choices of major. *Issues in Accounting Education*, 38(3), pp. 1–19.
- Jun, M., 2024. Research on the design of the curriculum system of applied undergraduate accounting major based on the concept of OBE. *International Journal of New Developments in Education*, 6(1), pp. 92_96.
- Karlsson, P. and Noela, M., 2022. Beliefs influencing students' career choices in Sweden and reasons for not choosing the accounting profession. *Journal of Accounting Education*, 58, p. 100756.
- Kim, D., Markham, F.S. and Cangelosi, J.D., 2002. Why students pursue the business Degree: A comparison of business majors across universities. *Journal of Education for Business*, 78(1), pp. 28–32.

- Leiby, J. and Madsen, P.E., 2017. Margin of safety: Life history strategies and the effects of socioeconomic status on self-selection into accounting. *Accounting, Organizations and Society*, 60, pp. 21–36.
- Malgwi, C.A., Howe, M.A. and Burnaby, P.A., 2005. Influences on students' choice of college major. *Journal of Education for Business*, 80(5), pp. 275–282.
- Mardiani, R. and Lhutfi, I., 2021. Factors that influence students' interest in choosing an accounting major (Case study of new students in the Cimahi City University Accounting major). *JPAK: Journal of Accounting & Financial Education*, 9(1), pp. 74–87.
- Marsintauli, F., Situmorang, R.P. and Suminar, S.R., 2022. Understanding the drivers' factors for choosing an accounting student's career as a professional accountant. *Business Economic, Communication, and Social Sciences Journal (BECOSS)*, 4(2), pp. 133–144.
- Mauldin, S., Crain, J.L. and Mounce, P.H., 2000. The Accounting Principles Instructor's influence on students' decision to major in accounting. *Journal of Education for Business*, 75(3), pp. 142–148.
- McLain, D.L., 2009. Evidence of the properties of an ambiguity tolerance measure: The Multiple Stimulus Types Ambiguity Tolerance Scale-II (MSTAT-II). *Psychological Reports*, 105(3), pp. 975–988.
- Meng, F., 2018. Characteristics of Financial Accounting Transformation to management accounting in big data environment. *Proceedings of the 2nd International Conference on Economics and Management, Education, Humanities and Social Sciences (EMEHSS 2018)* [Preprint].
- Otu, W., 2015. The concept of wealth on career choice: a case study of senior high school students in the Akuapem North district of Ghana. *Research on Humanities and Social Sciences*, 5(21), pp. 22–29.
- Pangoa, N.E. et al., 2023. Factors that Influence Student Interest in Choosing a Major in Higher Education. *Formosa Journal of Applied Sciences*, 2(12), pp. 3497–3504.
- Quintero, D., Karina, A., Koch, D., Gregorio, E., Alimar, B., Yariani B., Luis E., 2011. Vocational Indifference Syndrome: Measurement and analysis. *Educar*, 15(51), pp. 429_438.
- Rababah, A., 2016. Factors influencing the students' choice of accounting as a major: the case of X University in United Arab Emirates. *International Business Research*, 9(10), p. 25.
- Rahayu, I., Nurrina, A. and Maharani, Y., 2023. Determinants of Accounting Students' Career Choice in ERP: An Empirical study. *Journal of Education, Humaniora and Social Sciences*, 6(2), pp. 557–569.
- Saemann, G.P. and Crooker, K.J., 1999. Student perceptions of the profession and its effect on decisions to major in accounting. *Journal of Accounting Education*, 17(1), pp. 1–22.
- Sela, A. and Maimaran, M., 2011. Less is More: Variety as a Preference-Strength Signal. *Social Science Research Network* [Preprint].
- Steenkamp, L.P. and Wessels, P.L., 2014. An analysis of the tolerance for ambiguity among accounting students. *the International Business & Economic Research Journal/the International Business & Economics Research Journal*, 13(2), p. 275.
- The Economist, (2014, September ,12). Generation I. *The Economist*.
- Ticoi, C.-F. and Albu, N., 2018. What factors affect the choice of accounting as a career? The case of Romania. *Accounting and Management Information Systems*, 17(1), pp. 137–152.
- Worthington, A. and Higgs, H., 2004. Factors explaining the choice of an economics major. *International Journal of Social Economics*, 31(5/6), pp. 593–613.

The effect of students four differential career beliefs on choices of accounting versus finance

Sajad Naghdi¹
Alireza Fazlzadeh²
Vahid Ahmadian³
Saba Mohammadi⁴
Elahe Salmanzadeh Aghdam⁵

Received: 2025/March/31 Accepted: 2025/June/04

Abstract

Considering the challenge of the lack of high-quality students in the accounting profession, the purpose of this research is to investigate the impact of four career beliefs on students' decision to study in accounting or finance. The four career beliefs include interesting work, job security, job variety and high earnings potential. Due to the importance of characteristic factors on the choice of major, age, gender, tolerance for ambiguity, education and occupation of relatives have also been investigated as the control variables in the research model. This research is quantitative research in the term of data collection and it is practical in the term of purpose. The statistical population of this research includes students of accounting and finance in 1403 who passed the course of accounting principles 1 and 2. For this purpose, 182 complete samples were collected from the questionnaire and the data were analyzed. The results of the research hypotheses test show that different career beliefs of interesting work influence the choice of major and the effects of different job beliefs on job security and high earnings potential are also Statistically significant. Therefore, if the belief of finance students that the accounting major includes interesting works increases, the probability of choosing accounting as a main major will increase.

Keywords: Choice of major, Four career beliefs, Accounting and finance students.

¹ Department of Accounting, Faculty of Economics and Management, University of Tabriz, Tabriz, Iran. S.nagdi@tabrizu.ac.ir

² Department of Accounting, Faculty of Economics and Management, University of Tabriz, Tabriz, Iran. (Corresponding author) fazlzadeh@tabrizu.ac.ir

³ Department of Accounting, Faculty of Economics and Management, University of Tabriz, Tabriz, Iran. v.ahmadian@tabrizu.ac.ir

⁴ Department of Accounting, Faculty of Economics and Management, University of Tabriz, Tabriz, Iran. mhdsa14001@gmail.com

⁵ Department of Accounting, Faculty of Economics and Management, University of Tabriz, Tabriz, Iran. elaheslmnzde@gmail.com